

SVĚŘENSKÉ FONDY A PODÍLOVÉ FONDY: SPOLEČNÉ ZNAKY VE VZTAHU K MAJETKOVÉ PODSTATĚ A PRÁVŮM OPRÁVNĚNÝCH OSOB

JAKUB VOJTĚCH

Abstract: Trust Funds and Mutual Funds: Common Features in Relation to the Assets and Rights of Entitled Persons

Trust funds inspired by the Anglo-American trusts were implemented into Czech law by the back door through a mixed legal system in Québec and without linking this new legal institute with the legal regulation of mutual funds, even though precisely Anglo-American trusts are the foundation of mutual funds. Thus, the Czech legal theory rather compares trust funds to foundations or considers them to be quasi-legal persons. However, based on defining the main features of the Anglo-American trusts, a comparison of the legal position of the beneficiaries of trust funds and unit-holders in mutual funds may lead to interesting conclusions and similarities. The aim of the present paper is to look in more detail at the two parallel and independently existing Czech legal institutes and review the relationship of the entitled persons to the assets as well as the rights of the entitled persons to the performance from the assets.

Keywords: trust fund; mutual fund; beneficiary; unit-holder; profit participation certificates

Klíčová slova: svěřenský fond; podílový fond; obmyšlený; podílník; podílový list

DOI: 10.14712/23366478.2019.19

1. ÚVOD*

Je tomu již více než pět, co počínaje 1. lednem 2014 český právní řád uznává soukromoprávní institut podobný angloamerickým *trusts* a dává jej adresátům práva k dispozici. Právní úprava svěřenských fondů v občanském zákoníku¹ (dále jen „**NOZ**“ nebo „**občanský zákoník**“) a v zákoně o investičních společnostech a investičních fondech² (dále jen „**ZISIF**“) nebyla (potažmo leckdy ani nemohla být) do českého práva vnesena se všemi souvisejícími angloamerickým instituty a důsledky.

* Tento text byl zpracován v rámci projektu studentského vědeckého výzkumu „*Finance a informační technologie jako hybatelé právní regulace v zemích Evropské unie a jejich trestněprávní aspekty*“ realizovaného v letech 2017–2019 na Právnické fakultě Univerzity Karlovy, SVV 260 360/2017.

¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

² Zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech.

Inkorporace právního institutu na bázi *trustu* do českého práva byla do jisté míry spíše jen volnou inspirací zahraniční právní úpravou tzv. výslovných trustů (*express trusts*), a to navíc na pomezí angloamerického a kontinentálního právního systému (v podobě québecké *fiducie/trustu*).³ Svěřenské fondy jsou navíc oproti angloamerickým *trusts* zatíženy řadou formálních požadavků. Ty spočívají např. v povinnosti zakladatele vydat statut svěřenského fondu ve formě notářského zápisu⁴ nebo konstitutivním účinku zápisu svěřenského fondu do veřejného rejstříku.⁵ Atypickými prvky oproti *common law* jsou rovněž označení svěřenského fondu⁶ nebo pojetí svěřenského fondu jako poplatníka daně z příjmů právnických osob,⁷ daně z nemovitých věcí⁸ apod.⁹

Tyto odlišnosti a formální požadavky bývají nezdůvodněně kritizovány jako přílišná odchylka od klasických *trusts*, která přinejmenším vede k oslabování smyslu tohoto právního institutu, případně jej *de facto* posunuje k právní úpravě právnických osob¹⁰ či přímo k vytvoření kvaziprávní osoby.¹¹ Svěřenský fond ovšem právní osobnost nemá. Důsledkem je tudíž podle některých autorů určitý právní hybrid (připomínající fundaci bez právní osobnosti),¹² který není osobou, ale ani věcí.¹³

Záměrem předkládaného textu je při příležitosti pěti let existence českého svěřenského práva poukázat na určitou blízkost mezi svěřenskými fondy a českému právu již dlouhou dobu známými podílovými fondy. Svěřenské fondy i podílové fondy totiž byly zakotveny v českém právu na sobě zcela nezávisle, byť jejich ideové základy jsou v podstatě identické. Podílové fondy vycházejí z angloamerických *trusts* a *trust funds*, svěřenské fondy pak byly převedeny do českého práva z *common law* „oklikou“ přes québecký smíšený právní systém a bez bližší návaznosti na podílové fondy. Srovnání

³ JOSKOVÁ, L. – PĚSNA, L. *Správa cizího majetku*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 108; podobně též: SVEJKOVSKÝ, J. – MAREK, R. a kol. *Správa cizího majetku v novém občanském zákoníku. Komentář. § 1400–1474*. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 390; KOCÍ, M. Institut svěřenského fondu v NOZ. *Bulletin advokacie*, 2014, vol. 13, č. 1–2, s. 29 a násl.

⁴ § 1452 odst. 1 a 3 NOZ.

⁵ § 1451 odst. 2 NOZ.

⁶ § 1450 NOZ.

⁷ § 17 odst. 1 písm. f) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

⁸ § 3 odst. 2 písm. b) a § 8 odst. 2 písm. b) zákona č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů.

⁹ Pro účely DPH je dokonce výslovně stanoveno, že se na svěřenský fond hledí jako na právnickou osobu (viz § 4b odst. 2 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů).

¹⁰ PIHERA, V. Krocení trustů. Svěřenské fondy v hledáčku první novely občanského zákoníku. *Obchodněprávní revue*, 2016, vol. 8, č. 5, s. 129–130; podobně též: HORN, K. Praktické aspekty svěřenského fondu ve světle návrhu urgentní novely občanského zákoníku. In: *nkr.cz* [online]. 24. 2. 2015 [cit. 1. 12. 2018]. Dostupné na: https://www.nkr.cz/casopis-ad-notam/detail/39_191-prakticke-aspekty-sverenskeho-fondu-ve-svetle-navrhu-urgentni-novely-obcanskeho-zakoniku.

¹¹ JOSKOVÁ, L. – PĚSNA, L., c. d., s. 109, s. 134–135; podobně též: HOUFEK, I. Trusty v rekodifikaci soukromého práva. In: *Bulletin advokacie* [online]. 11. 6. 2013 [cit. 1. 12. 2018]. Dostupné na: <http://www.bulletin-advokacie.cz/trusty-v-rekodifikaci-soukromeho-prava>.

¹² HOUFEK, I. Trusty v rekodifikaci soukromého práva [cit. 1. 12. 2018]; podobně též: PIHERA, V. Krocení trustů. Svěřenské fondy v hledáčku první novely občanského zákoníku, s. 129; SVEJKOVSKÝ, J. – MAREK, R. a kol., c. d., s. 390–391, s. 417–418; MIMROVÁ, T. Svěřenský fond jako efektivní nástroj ochrany majetku před věřiteli. *Obchodněprávní revue*, 2014, vol. 6, č. 3, s. 69, s. 74–75.

¹³ PIHERA, V. In: SPÁČIL, J. a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976–1474). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1191. Srov. dále též: HORN, K. Podrobněji k svěřenskému fondu. In: *nkr.cz* [online]. 19. 12. 2014 [cit. 1. 12. 2018]. Dostupné na: https://www.nkr.cz/casopis-ad-notam/detail/39_181-podrobneji-k-sverenskemu-fondu.

právní pozice oprávněných osob (tj. obmyšlených svěřenských fondů a podílníků podílových fondů), resp. nahlédnutí vztahu obmyšlených k majetkové podstatě svěřenského fondu a vymezení jejich práv na plnění z majetku svěřenského fondu právě prizmatem podílových fondů, může vést k zajímavým zjištěním a podobnostem.

2. TRUSTOVÁ USPOŘÁDÁNÍ A JEJICH ZAKOTVENÍ V ČESKÉM PRÁVNÍM ŘÁDU

2.1 PĚT LET PRÁVNÍ ÚPRAVY SVĚŘENSKÝCH FONDŮ

Česká právní úprava vymezuje svěřenské fondy jako právní institut soukromého práva v občanském zákoníku (v § 1448–1474 NOZ). Zde jsou svěřenské fondy jednou z podob správy cizího majetku (§ 1400–1474 NOZ), která je zařazena v hlavě druhé upravující věcná práva (§ 979–1474 NOZ). Tato hlava systematicky spadá do části třetí „Absolutní majetková práva“ (§ 976–1720 NOZ). Dále jsou svěřenské fondy jednou z možných právních forem fondů kvalifikovaných investorů dle ZISIF.¹⁴ Další provázanost mezi obecnou právní úpravou svěřenských fondů v NOZ a zvláštní úpravou svěřenských fondů v ZISIF je umožnění investičním společnostem stát se svěřenskými správci nejen investičního fondu s právní formou svěřenského fondu,¹⁵ ale i „obyčejného“ svěřenského fondu, který nepodléhá režimu ZISIF (tj. není investičním fondem).¹⁶

Převod struktury podobné *trustu* do českého práva se neobešel bez určité polemiky, pochybností či nejasností ohledně tohoto nového právního institutu.¹⁷ Ty byly do určité míry paradoxně podle některých názorů¹⁸ ještě akcentovány přijetím nedávné novely občanského zákoníku¹⁹. Jejím cílem byla totiž zejména úprava některých aspektů mladého svěřenského práva a zvláště pak minimalizace rizika možného zneužívání institutu svěřenského fondu pro praní špinavých peněz, a to zakotvením evidence svěřenských fondů s deanonymizací totožnosti hlavních subjektů svěřenských fondů (zakladatele, svěřenského správce a obmyšleného).²⁰

¹⁴ § 95 odst. 1 písm. c) ZISIF ve spojení s § 101 odst. 1 písm. b) a § 148 a násl. ZISIF.

¹⁵ § 150 odst. 1 a 2 ZISIF.

¹⁶ § 11 odst. 6 písm. a) a § 151 ZISIF.

¹⁷ Srov. např.: JOSKOVÁ, L. – PĚSNA, L., c. d., s. 114; PIHERA, Krocení trustů. Svěřenské fondy v hledáčku první novely občanského zákoníku, s. 129; KOCÍ, c. d., s. 32.

¹⁸ Srov. PIHERA, V. Krocení trustů. Svěřenské fondy v hledáčku první novely občanského zákoníku, c. d., s. 129 a násl.; HORN, K. Praktické aspekty svěřenského fondu ve světle návrhu urgentní novely občanského zákoníku [cit. 1. 12. 2018].

¹⁹ Zákon č. 460/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a další související zákony.

²⁰ Sněmovní tisk 642. Vládní návrh zákona, kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a další související zákony. Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky. 8. volební období. In: *psp.cz* [online]. 2018, s. 16–19, s. 27–31 [cit. 1. 12. 2018]. Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=122333>.

2.2 HLAVNÍ ZNAKY ANGLOAMERICKÝCH TRUSTŮ

Svěřenské fondy nejsou co do výsledku i do inspirační předlohy čistým pojetím klasických angloamerických *trusts*, ale adaptací českému právnímu řádu, která navíc vychází z právního řádu smíšeného typu (quebeckého občanského zákoníku). Hlavní znaky *trustu* a *trustových* struktur jsou nicméně přítomny i v českém pojetí tohoto právního institutu. Přitom lze vycházet z toho, že základní podstatou *trustu* je:

- a) v zásadě třístranné schéma osob (*settlor-trustee-beneficiary*);²¹
- b) separace (oddělení/vyčlenění) přesně vymezeného majetku, který byl doposud ve vlastnictví nějaké osoby (zakladatele)²² *inter vivos* nebo *mortis causa*²³ za stanoveným konkrétním účelem²⁴ (zejména ve prospěch určité osoby – beneficianta);
- c) osobní povinnost správce spravovat svěřené majetek za stanoveným účelem, kdy ve vztahu k beneficiantovi jde o povinnost fiduciární povahy,²⁵ a na druhé straně vybavení beneficianta určitými právy vůči tomuto správci;²⁶
- d) prolínání absolutních (věcněprávních) a relativněprávních (osobních) prvků²⁷ týkajících se vyčleněného majetku a jeho správy,²⁸ kdy struktura práv a povinností k vyčleněnému majetku a jeho správě se nevyznačuje právní osobností (nevede k založení samostatného právního subjektu).²⁹

V souvislosti se zakotvením svěřenských fondů v českém právu a hlavním předmětem zájmu tohoto textu je patrně nejmarkantnější absence děleného vlastnictví³⁰ – nebo spíše vlastnických titulů³¹ – a rozlišování mezi *legal ownership*, tedy „právním“³² či „formálním“³³ vlastnictvím, a *beneficial ownership* neboli „beneficiálním“ či „ekonomickým“³⁴ vlastnictvím v českém právu. Toto duální pojetí vlastnictví v *common law* systémech se při vytvoření *trustu* projevuje „rozštěpením“³⁵ původního celistvého vlastnického práva *settlor*a („zakladatele“) při převodu majetku určité osobě (*trustee*mu neboli „správci“), které důvěřuje,³⁶ a to ke správě ve prospěch (*benefit*) jiného (*beneficiary* čili „beneficianta“).³⁷ Vznikem *trustu* je totiž (i) formální *legal title* („právní titul“)³⁸ dle *common law* převeden na *trustee*ho, který se tak stává formálním *common*

²¹ Tamtéž, s. 267.

²² MIMROVÁ, T., c. d., s. 68.

²³ SPÁČIL, J. a kol., c. d., s. 1186.

²⁴ SVEJKOVSKÝ, J. – MAREK, R. a kol., c. d., s. 267, s. 297.

²⁵ Tamtéž, s. 268, s. 297.

²⁶ PIHERA, V. Krocení trustů. Svěřenské fondy v hledáčku první novely občanského zákoníku, c. d., s. 129–130.

²⁷ Tamtéž, s. 130; podobně též: SVEJKOVSKÝ, J. – MAREK, R. a kol., c. d., s. 290.

²⁸ SPÁČIL, J. a kol., c. d., s. 1191–1192.

²⁹ Tamtéž, s. 1192.

³⁰ SVEJKOVSKÝ, J. – MAREK, R. a kol., c. d., s. 267, s. 328 a násl.

³¹ Srov. tamtéž, s. 267, s. 323, s. 328.

³² JOSKOVÁ, L. – PĚSNA, L., c. d., s. 108.

³³ SVEJKOVSKÝ, J. – MAREK, R. a kol., c. d., s. 371.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ HOUFEK, I. Trusty v rekodifikaci soukromého práva [cit. 1. 12. 2018].

³⁶ SVEJKOVSKÝ, J. – MAREK, R. a kol., c. d., s. 265.

³⁷ Tamtéž, s. 290.

³⁸ Tamtéž, s. 328.

law vlastníkem, a (ii) ekvitní *beneficial interest* či *equitable title* („spravedlivý titul“)³⁹ podle práva *equity* na *beneficiary*,⁴⁰ jenž se stane vlastníkem ekvitním a jemuž náleží oprávnění z majetku *trustu* (vlastnický podíl k majetku *trustu* podle *equity*).

Beneficiary angloamerického *trustu* nenáleží jen práva *in personam* vůči *trusteemu* (požadovat řádné plnění povinností a respektování nároku *beneficiary*), ale v zásadě obecně vůči jakémukoliv dalšímu formálnímu vlastníkovu dle *common law*.⁴¹ Kromě toho má *beneficiary* rovněž práva vztahující se k samotnému majetku *trustu* (*right in the trust*), a to ať jde o původní majetek *trustu*, nebo majetek nově pořízený za majetek původní, kdy všichni *beneficiaries* tvoří 100 % oprávněných držitelů titulu podle *equity* (*equitable interest*).⁴²

2.3 PODÍLOVÉ FONDY JAKO VÝRAZ TRUSTU

Dlouhou dobu před přijetím právní úpravy svěřenských fondů znalo české právo podílové fondy.⁴³ Podílové fondy jsou svou povahou vlastně *trusty sui generis*⁴⁴ a jako zvláštní soubor majetku a práv podílníků bez právní osobnosti mají zřejmě nejbliže k myšlence správy majetku cizí osobou, tradičním angloamerickým *trusts* a zvláště pak tzv. *unit trusts*.⁴⁵ *Unit trust* je totiž svou podstatou tradiční *trust*, jehož majetek (resp. *beneficiální* oprávnění z něj plynoucí) je rozdělen na ideální abstraktní podíly (jednotky neboli *units*) ve vlastnictví oprávněných osob (majitelů těchto jednotek).⁴⁶ *Unit trusts* jsou tedy založeny na ekvitním spoluvlastnickém právu investorů – vlastníků poměrných ideálních podílů, přičemž např. unijní právní úprava je právě řadí mezi podílové fondy.⁴⁷

Hlavní rozdíl mezi *unit trusts* a klasickými podílovými fondy spočívá v tom, že si *unit trusts* ponechávají hlavní znak angloamerických *trustů*, tedy že *trustee* je *common law* vlastníkem majetkové podstaty. Samotný výkon správy nicméně vykonává správce (manažerská společnost), na nějž *trustee* dohlíží.⁴⁸ Na druhou stranu je významným

³⁹ SVEJKOVSKÝ, J. – MAREK, R. a kol., c. d., s. 265, s. 328; stejně též: MIMROVÁ, T., c. d., s. 70.

⁴⁰ PIHERA, V. Trust. Vybrané aspekty. *Obchodněprávní revue*, 2009, vol. 1, č. 7, s. 196.

⁴¹ SVEJKOVSKÝ, J. – MAREK, R. a kol., c. d., s. 280–281, s. 293.

⁴² Tamtéž, s. 280–281, s. 293, s. 361–362.

⁴³ Před rekodifikací soukromého práva byla právní úprava podílových fondů obsažena v § 6 a násl. zákona č. 189/2004 Sb., o kolektivním investování, ve znění pozdějších předpisů. Dnes jsou podílové fondy vymezeny v § 102 a násl. ZISIF.

⁴⁴ HORN, K. Praktické aspekty svěřenského fondu ve světle návrhu urgentní novely občanského zákoníku [cit. 1. 12. 2018].

⁴⁵ HOUFEK, I. Trusty a společnosti s variabilním kapitálem. In: *is.cuni.cz* [online]. Praha, 2012, s. 105 [cit. 1. 12. 2018]. Disertační práce. Univerzita Karlova, Právnická fakulta, Katedra obchodního práva. Vedoucí práce Stanislava Černá. Dostupné na: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/download/140019524/?lang=en>.

⁴⁶ Tamtéž, s. 82–83.

⁴⁷ Viz čl. 1 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/65/ES ze dne 13. července 2009 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se subjektů kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP), v němž je stanoveno, že „subjekty uvedené v odstavci 2 mohou být zřizovány podle smluvního práva (jako podílové fondy spravované správcovskou společností) nebo podle trustového práva (jako ‚unit trusts‘) nebo podle práva společnosti (jako investiční společnosti). Pro účely této směrnice a) se ‚podílovými fondy‘ rozumí rovněž ‚unit trusts‘.“

⁴⁸ HOUFEK, I. Trusty a společnosti s variabilním kapitálem, s. 84 [cit. 1. 12. 2018].

odlišujícím znakem *unit trusts* ve srovnání s *trusty* převoditelnost jednotek, tedy ekviteních pozic beneficentů (podílníků).⁴⁹ Tentýž prvek (převoditelnost majetkových práv beneficentů) je východiskem právní úpravy podílových fondů. Jeho výrazem jsou cenové papíry zvané podílové listy.

3. ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA SVĚŘENSKÉHO FONDU VE VZTAHU K JEHO MAJETKOVÉ PODSTATĚ

Vznikem svěřenského fondu (v zásadě zápisem do evidence svěřenských fondů⁵⁰) vzniká „*oddělené a nezávislé vlastnictví vyčleněného majetku*“,⁵¹ k němuž vykonává vlastnická práva na účet svěřenského fondu svým jménem svěřenský správce.⁵² Jedná se však o pouhý výkon vlastnických práv v rozsahu plné správy⁵³ majetku ve svěřenském fondu, přestože je svěřenský správce formálně zapisován ve veřejných seznamech jako vlastník majetku ve svěřenském fondu (ovšem právě s poznámkou „svěřenský správce“).⁵⁴

3.1 MAJETEK SVĚŘENSKÉHO FONDU: VLASTNICTVÍ BEZ VLASTNÍKA

Na první pohled není formulace „*oddělené a nezávislé vlastnictví vyčleněného majetku*“ z teoretického hlediska a koherence občanského zákoníku zcela vhodná. Pojem „oddělené“ vlastnictví majetku je totiž třeba vykládat tak, že je odděleno od majetku jiných osob (zakladatele i správce). Výraz „nezávislé“ potom znamená, že není vztahováno vůbec k žádné osobě.⁵⁵ Jak pojem vlastnictví, tak výraz majetek ovšem NOZ na jiných místech definuje vždy ve vztahu k určité osobě. Pojmově si nelze na základě jiných ustanovení občanského zákoníku představit majetek („*souhrn všeho, co osobě patří*“), ani vlastnictví („*vše, co někomu patří*“), „*odosobně*“⁵⁶ či „*autonomní*“,⁵⁷ tedy bez souvztažnosti k určité fyzické nebo právnické osobě.⁵⁸ Ostatně lze argumentovat rovněž tím, že existence nejen vlastnického práva, ale jakéhokoliv subjektivního práva (oprávnění) bez konkrétní osoby, které by toto právo náleželo, je rozporem samo o sobě (*contradictio in adiecto*), jenž vyvolává značné teoretické otazníky.⁵⁹

⁴⁹ Tamtéž, s. 90, s. 92.

⁵⁰ Srov. § 1451 odst. 2 a 3 NOZ.

⁵¹ § 1448 odst. 2 NOZ.

⁵² § 1448 odst. 3 NOZ.

⁵³ § 1456 NOZ.

⁵⁴ Tamtéž.

⁵⁵ SVEJKOVSKÝ, J. – MAREK, R. a kol., c. d., s. 402.

⁵⁶ Srov. tamtéž, s. 336.

⁵⁷ SPÁČIL, J. a kol., c. d., s. 1192.

⁵⁸ Viz vymezení majetku a jmění (§ 495 NOZ: „*Souhrn všeho, co osobě patří, tvoří její majetek. Jméni osoby tvoří souhrn jejího majetku a jejích dluhů.*“), stejně jako vlastnictví v občanském zákoníku (§ 1011 NOZ: „*Vše, co někomu patří, všechny jeho věci hmotné i nehmotné, je jeho vlastnictvím.*“).

⁵⁹ SVEJKOVSKÝ, J. – MAREK, R. a kol., c. d., s. 352 a násl.; srov. též: KNAPP, V. *Teorie práva*. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 193 a násl.

Česká právní úprava přesto bez ohledu na soudržnost právního řádu (či přinejmenším civilního práva) poměrně nedůsledně⁶⁰ prolamuje princip přiřazování majetku a vlastnictví⁶¹ (či obecně práv) k osobám. Majetek vyčleněný do svěřenského fondu totiž i dle výslovného zákonného ustanovení nenáleží ani zakladateli, ani svěřenskému správci, ani osobě, které má být ze svěřenského fondu plněno (obmyslenému).⁶² U tohoto právního institutu je tak *ad hoc* vytvořen umělý konstrukt spočívající v tom, že vyčleněný majetek nepatří žádnému ze třech hlavních subjektů, jejichž vztahy jsou základem svěřenského fondu, resp. nenáleží ani samotnému svěřenskému fondu, ani nejde o *res nullius*.⁶³

V tomto smyslu lze proto hovořit o majetku nevztáženém k určité osobě vlastníka, nýbrž specifikovaném právě vyčleněním k určitému účelu, čímž ho lze označit za majetek „odvlastněný“,⁶⁴ jenž je „přivlastněn ve prospěch určitého účelu“. ⁶⁵ Majetek totiž zakladatel vyčleňuje do svěřenského fondu a svěřuje jej svěřenskému správci za určitým účelem.⁶⁶ Tento majetek je tedy „vyčleněn k určitému účelu“ a nemaje žádného vlastníka (jde o „*oddělené a nezávislé vlastnictví vyčleněného majetku*“) v podstatě doslova „přivlastněn“ (k) účelu svěřenského fondu.⁶⁷ Účel vyčlenění majetku z vlastnictví zakladatele se promítá i do účelu samotného svěřenského fondu. Ten může být obecně buď veřejně prospěšný, nebo soukromý⁶⁸ (sloužící prospěchu určité osoby, včetně investování s rozdělením zisku určeným osobám).⁶⁹ Tomuto účelu musí odpovídat i označení svěřenského fondu.⁷⁰

Samotný zakladatel je toliko původním vlastníkem majetku vyčleněného do svěřenského fondu, který své vlastnické právo ztrácí okamžikem vzniku svěřenského fondu.⁷¹ Svěřenský správce k vyčleněnému majetku vlastnická práva pouze *vykonává* (tedy není jejich primárním subjektem) a tento výkon je navíc omezen přinejmenším zákonem a smyslem správy majetku ve svěřenském fondu (tedy správy majetku za určitým účelem, nejčastěji ve prospěch jiných osob, navíc patrně s nemožností tento majetek např. opustit, zničit apod.⁷²), případně též statutem svěřenského fondu nebo smlouvou se zakladatelem tohoto fondu.

Ani obmyslenému vlastnické právo nesvědčí, neboť (kromě toho, že mohou existovat svěřenské fondy i bez této osoby⁷³) mu náleží pouze určité (ekonomické) výhody

⁶⁰ V québeckém občanském zákoníku byly přinejmenším právě prvky majetku bez osoby vlastníka a vlastnického práva nevztáženého k určité osobě promítnuty i do obecné úpravy a definice těchto institutů (blíže viz SVEJKOVSKÝ, J. – MAREK, R. a kol., c. d., s. 357).

⁶¹ SPÁČIL, J. a kol., c. d., s. 1192.

⁶² § 1448 odst. 3 NOZ.

⁶³ JOSKOVÁ, L. – PĚSNA, L., c. d., s. 110, s. 130.

⁶⁴ SVEJKOVSKÝ, J. – MAREK, R. a kol., c. d., s. 336–337, s. 394.

⁶⁵ Tamtéž, s. 336–337, s. 458 (srov. též s. 401).

⁶⁶ § 1448 odst. 1 NOZ.

⁶⁷ SVEJKOVSKÝ, J. – MAREK, R. a kol., c. d., s. 331, s. 336, s. 394.

⁶⁸ § 1449 odst. 1 NOZ.

⁶⁹ § 1449 odst. 2 NOZ.

⁷⁰ § 1450 odst. 2 NOZ.

⁷¹ JOSKOVÁ, L. – PĚSNA, L., c. d., s. 110.

⁷² Tamtéž, s. 110.

⁷³ Tamtéž, s. 110–111, s. 126, s. 139. Srov. též jednu z obsahových náležitostí statutu svěřenských fondů v § 1452 odst. 2 písm. f), kde se stanoví, že „*má-li být ze svěřenského fondu plněno určité osobě jako obmyslenému [...]*“.

plynoucí ze správy majetku ve svěřenském fondu⁷⁴ v podobě práva požadovat plnění, které mu bylo přiznáno⁷⁵. Pokud jde o vlastnění majetku samotným svěřenským fondem, je nutno poukázat na to, že svěřenský fond nemá právní osobnost, a tudíž nemůže mít práva ani povinnosti.⁷⁶

Konečně pak označení majetku ve svěřenském fondu za *res nullius* by bylo proti veškeré logice a smyslu tohoto právního institutu. Ve vztahu k majetku svěřenského fondu dochází k výkonu vlastnických práv ze strany svěřenského správce a kromě toho svěřenský fond jako takový není věcí⁷⁷ (*res*).

Vytvořením samostatně stojícího majetku bez vlastníka tak byl v českém právu podle québeckého vzoru⁷⁸ „vyřešen“ problém neexistujících dělených vlastnických titulů, tedy dualita mezi formálním *common law* vlastnickým právem (*legal title* převáděný na *trusteeho* zakladatelem *trustu*) a ekvitním vlastnickým právem (*equitable title* náležející *beneficiary*) k témuž předmětu vlastnického práva.⁷⁹ Zatímco v angloamerickém *trustu* dochází k určitému vlastnickému dualismu (kdy *trustee*, jemuž se blíží tuzemský svěřenský správce, získává *legal title*, a *beneficiary*, ke kterému lze připodobnit českého obmysleného, disponuje *beneficiary interest / equitable title*), česká právní úprava vychází z toho, že svěřenský správce pouze vlastnická práva vykonává, ale není subjektem těchto práv. Zakladatel nepřevádí svěřenskému správci vlastnické právo, ale majetek vyčleňuje do autonomního jmění.⁸⁰ Zařazení institutu svěřenského fondu právě do části NOZ pojednávající o správě cizího majetku je tak z tohoto pohledu odůvodněné. *Trustee* angloamerického *trustu* však není ani tak správcem, jakožto v první řadě právě formálním vlastníkem majetkové podstaty *trustu* (a dále vykonavatelem vůle zakladatele *trustu*).

3.2 SROVNÁNÍ S PODÍLOVÝMI FONDY

Podnětné je v otázce (ne)určení subjektu vlastnického práva k majetku svěřenského fondu srovnání právní úpravy svěřenského fondu a podílového fondu. Svěřenský fond ani podílový fond sice právní osobnost nemají, problém vlastnického práva k majetkové podstatě podílového fondu ovšem řeší ZISIF tak, že formálně „vlastnické právo k majetku v podílovém fondu náleží společně všem podílníkům, a to v poměru podle hodnoty jimi vlastněných podílových listů“.⁸¹ Z tohoto zajímavého srovnání dále vyplývá, že zatímco svěřenský fond je „odděleným a nezávislým vlastnictvím vyčleněného majetku“,⁸² podílový fond je tvořen jměním⁸³ zahrnujícím jak majetek, tak dlu-

⁷⁴ JOSKOVÁ, L. – PĚSNA, L., c. d., s. 110–111.

⁷⁵ § 1457 – § 1459 NOZ.

⁷⁶ JOSKOVÁ, L. – PĚSNA, L., c. d., s. 110. V tomto ohledu bude zejména relevantní § 17 odst. 2 NOZ, v němž je stanoveno: „Zřídí-li někdo právo nebo uloží-li povinnost tomu, co osobou není, přečte se právo nebo povinnost osobě, které podle povahy právního případu náleží.“

⁷⁷ SPÁČIL, J. a kol., c. d., s. 1186.

⁷⁸ JOSKOVÁ, L. – PĚSNA, L., c. d., s. 108; srov. též: SVEJKOVSKÝ, J. – MAREK, R. a kol., c. d., s. 329–330, s. 336–337; HORN, K. Podrobněji k svěřenskému fondu [cit. 1. 12. 2018].

⁷⁹ HOUFEK, I. Trusty v rekodifikaci soukromého práva [cit. 1. 12. 2018].

⁸⁰ Srov. SVEJKOVSKÝ, J. – MAREK, R. a kol., c. d., s. 338.

⁸¹ § 102 odst. 1 ZISIF.

⁸² § 1448 odst. 2 NOZ.

⁸³ Tamtéž.

hy.⁸⁴ Nicméně podílníci mají právo k poměrné hodnotě *majetku* v podílovém fondu. Dluhy v podílovém fondu nejsou odpovědností podílníků⁸⁵ a je nutno je uspokojovat z majetku v tomto podílovém fondu.⁸⁶

Co však na první pohled sblíží právní úpravu podílových fondů a svěřenských fondů, je postavení jejich „správců“. Dle ZISIF totiž „*vlastnická práva k majetku v podílovém fondu vykonává vlastním jménem a na účet podílového fondu jeho obhospodařovatel*“.⁸⁷ Jde v podstatě o tutéž formulaci, jaká je uvedena u určení výkonu vlastnických práv svěřenským správcem v NOZ.⁸⁸ Jak u svěřenského fondu, tak podílového fondu tedy jde o pouhý výkon vlastnických práv (svěřenským správcem, resp. obhospodařovatelem), čímž lze vlastně rozumět správu majetku v daném fondu.

Přestože podílníci formálně mají vlastnické právo k majetku v podílovém fondu, nemohou jakkoliv disponovat s tímto majetkem. Ostatně na právní postavení podílníků se neuplatní ustanovení NOZ o spoluvlastnictví, ani nemůže žádný z nich požadovat oddělení majetku v podílovém fondu, rozdělení podílového fondu nebo zrušení podílového fondu.⁸⁹ Podílníkům tedy podobně jako angloamerickým *beneficiaries* plynou pouze určité ekonomické výhody z vlastnictví (fakticky jde spíše o kvazivlastnictví) majetku v podílovém fondu, které je navíc po vzoru *unit trusts* vyjádřeno v podobě určitých podílů (představovaných podílovými listy).

4. PRÁVO OBMYŠLENÉHO NA PLNĚNÍ ZE SVĚŘENSKÉHO FONDU

Tím se dostáváme ke klíčové postavě právní úpravy svěřenských fondů, a to obmyšlenému. Občanský zákoník jej na několika místech označuje jako „*osobu, které má být ze svěřenského fondu plněno*“.⁹⁰ Jde o subjekt, jehož prospěch (výhoda) může být jedním z důvodů vytvoření svěřenského fondu a účelem svěřenského fondu.⁹¹

Obmyšlený má právo na určité „*plnění ze svěřenského fondu*“.⁹² Toto plnění občanský zákoník blíže vyděluje do těchto základních okruhů: (a) právo na plody nebo užitky ze svěřenského fondu, (b) právo na majetek ze svěřenského fondu, případně (c) právo na podíly na nich.⁹³ Podmínky na plnění (např. určení času, místa, rozsahu plnění apod.) ze svěřenského fondu by měl určovat statut svěřenského fondu.⁹⁴ V souladu se statutem má také obmyšlený právo požadovat za trvání svěřenského fondu příslušné plnění.⁹⁵

⁸⁴ § 495 NOZ.

⁸⁵ § 102 odst. 3 ZISIF.

⁸⁶ § 102 odst. 4 ZISIF.

⁸⁷ § 102 odst. 2 ZISIF.

⁸⁸ Srov. § 1448 odst. 3 NOZ.

⁸⁹ § 102 odst. 1 ZISIF.

⁹⁰ Viz § 1448 odst. 3, § 1452 odst. 2 písm. f) NOZ a § 1454 NOZ.

⁹¹ SPÁČIL a kol., c. d., s. 1204.

⁹² Srov. § 1452 odst. 2 písm. d), § 1457 odst. 1 a 2, § 1458 odst. 1 a 2, § 1459, § 1471 NOZ.

⁹³ § 1457 odst. 4 NOZ.

⁹⁴ § 1459 NOZ ve spojení s § 1452 odst. 2 písm. d) NOZ.

⁹⁵ § 1461 odst. 1 NOZ.

4.1 IUS FRUENDI A IUS ADQUIRENDI

Kategorii plodů přirozených (*fructus naturales*) a užitků, tj. plodů právních (*fructus civiles*), právní teorie souhrnně označuje jako „výnosy“.⁹⁶ Právo na plody a užitky tedy vyjadřuje oprávnění k výnosové složce majetku svěřenského fondu (během doby svěřenské správy⁹⁷) neboli právo získávat plody a užitky z majetku svěřenského fondu. Toto právo je možné pojmenovat jako *ius fruendi*.⁹⁸

Druhé oprávnění obmyšleného je možné označit jako *ius acquirendi*⁹⁹ a spočívá v právu obmyšleného na nabytí „kmenového majetku“¹⁰⁰ svěřenského fondu nebo jeho části, tj. jedná se o právo na vydání (celé či části, tj. podílu) spravované majetkové podstaty¹⁰¹ ze svěřenského fondu do plného vlastnictví obmyšleného. Po mezidobí „bezvlastnické“ správy svěřenským správcem tedy majetek svěřenského fondu opětovně získá vlastníka. *Ius acquirendi* nelze podle mého názoru ztotožnit s *beneficial interest* ve smyslu ekonomického oprávnění k majetkové podstatě (majetku svěřenského fondu),¹⁰² tedy neodpovídá *right in the trust*. Na obmyšlené, kterým svědčí právo na majetek ze svěřenského fondu, je nanejvýš možné nahlížet jako na faktické (spolu) vlastníky *in spe*.

4.2 SROVNÁNÍ S PODÍLOVÝMI FONDY

Pro vymezení postavení podílníků a jejich práv hraje klíčovou úlohu podílový list. Tyto cenné papíry představují podíl podílníka na podílovém fondu,¹⁰³ přičemž podílníci mají „vlastnické právo k majetku v podílovém fondu [...], a to v poměru podle hodnoty jimi vlastněných podílových listů“.¹⁰⁴ ZISIF dále rozvádí pojem podílového listu jako „cenn[ého] papír[u] [...], se kterým jsou spojena práva podílníka plynoucí z tohoto zákona nebo ze statutu podílového fondu“.¹⁰⁵ Podílový list je proto cenný papír nebo zaknihovaný cenný papír, který má dvě základní charakteristiky: (i) představuje podíl podílníka na podílovém fondu a (ii) jsou s ním spojena práva, která stanoví zákon nebo statut podílového fondu.

Pokud jde o samotná práva na plnění z majetku podílového fondu, která jsou spojena s podílovým listem, ZISIF obsahuje jejich demonstrativní výčet. Mezi tato oprávnění je možné řadit právo na: (a) rozdílný, pevný nebo podřízený podíl na zisku nebo na likvi-

⁹⁶ LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1738.

⁹⁷ SPÁČIL, J. a kol., c. d., s. 1208.

⁹⁸ Srov. k tomu: KINCL, J. – URFUS, V. – SKŘEJPEK, M. *Římské právo*. Praha: C. H. Beck, 1995, s. 154, s. 195.

⁹⁹ Odvozenina od latinského infinitivu *adquirere* ve významu „nabýt“, „získat“ (srov. *Acquirere*. In: *en.wiktionary.org* [online]. [cit. 1. 12. 2018]. Dostupné na: <https://en.wiktionary.org/wiki/adquirere#Latin>).

¹⁰⁰ SPÁČIL, J. a kol., c. d., s. 1208.

¹⁰¹ Důvodová zpráva k občanskému zákoníku. In: *obcanskyzakonik.justice.cz* [online], s. 354 [cit. 1. 12. 2018]. Dostupné na: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>.

¹⁰² Srov. podobně: SVEJKOVSKÝ, J. – MAREK, R. a kol., c. d., s. 466–467.

¹⁰³ § 115 ZISIF.

¹⁰⁴ § 102 odst. 1 ZISIF.

¹⁰⁵ § 115 ZISIF.

dačním zůstatku, (b) vyplacení zálohy na zisk, (c) nižší úplatu účtovanou v případě, že výkonnost podílového fondu přesáhne určený ukazatel (*benchmark*), s nímž je výkonnost srovnávána, nebo (d) nižší srážku za odkoupení, je-li s podílovým listem spojeno právo na jeho odkoupení.¹⁰⁶ Pokud by byla s podílovými listy spojena stejná práva, takové podílové listy tvoří jeden druh.¹⁰⁷ ZISIF dále umožňuje přiznat vlastníkům podílových listů tzv. zvláštní práva vymezená statutem podílového fondu.¹⁰⁸

ZISIF tedy výslovně jako jedno z možných práv podílníka stanoví právo na rozdílný, pevný nebo podřízený podíl na zisku nebo na likvidačním zůstatku. Při bližším zkoumání tato oprávnění do značné míry připomínají právě práva na plnění obmyšlenému v podobě (a) *ius fruendi* (ziskem lze totiž rozumět určitý výnos)¹⁰⁹ a (b) *ius acquirendi* (likvidační zůstatek odpovídá zpeněženému majetku po odečtení dluhů při likvidaci podílového fondu, tj. bez vydání majetku jako takového¹¹⁰ podílníkům¹¹¹). Při zrušení podílového fondu s likvidací (po uplynutí doby trvání podílového fondu nebo z jiného důvodu¹¹²) totiž obhospodařovatel zpeněží fondový majetek (např. prodejem třetí osobě) a splní dluhy.¹¹³ Administrátor podílového fondu posléze vyplatí podílníkům jejich podíly na likvidačním zůstatku.¹¹⁴

5. VZTAH OBMYŠLENÉHO K MAJETKOVÉ PODSTATĚ SVĚŘENSKÉHO FONDU

5.1 POUZE IUS FRUENDI A IUS ADQUIRENDI Z MAJETKU SVĚŘENSKÉHO FONDU

Z výše uvedeného vyplývá, že obmyšlený českého svěřenského fondu nemá žádný přímý kvalifikovaný vztah (přímé majetkové právo) k majetkové podstatě svěřenského fondu (majetku ve svěřenském fondu).¹¹⁵ V žádném případě pak nemá obmyšlený českého svěřenského fondu dle výslovného znění zákona k majetkové podstatě vlastnické právo, a to ani v čistě formálním smyslu, tedy bližším se postavení podílníků podílových fondů v českém právu. To lze vyvodit i ze zákonné úpravy, dle níž mu je

¹⁰⁶ § 120 odst. 2 ZISIF.

¹⁰⁷ § 120 odst. 1 ZISIF.

¹⁰⁸ § 121 odst. 1 ZISIF.

¹⁰⁹ V této souvislosti je zajímavé si povšimnout, že občanský zákoník dává výslovně slovo zisk do souvislosti se svěřenským fondem formulací, dle níž svěřenský fond „lze zříditi i za účelem investování pro dosažení zisku“ (§ 1449 odst. 2 NOZ). Výraz zisk se rovněž objevuje v ustanovení o obezřetných investicích při správě cizího majetku (§ 1432 NOZ).

¹¹⁰ V podobě nepeněžních aktiv.

¹¹¹ § 376 ZISIF.

¹¹² Viz § 375 ZISIF.

¹¹³ Viz § 376 odst. 1 ZISIF.

¹¹⁴ Viz § 376 odst. 2 ZISIF.

¹¹⁵ Český zákonodárce nicméně nepřebral z právní úpravy *fiducie* v Québecu výslovné ustanovení o tom, že žádná z oprávněných osob nemá k vyčleněnému majetku jakákoliv věcná práva. (Srov. SVEJKOVSKÝ, J. – MAREK, R. a kol., c. d., s. 329–332, s. 346, s. 459–460). Komentářová literatura však o věcněprávním charakteru práva obmyšleného k majetku ve svěřenském fondu neuvažuje (viz SPÁČIL a kol., c. d., s. 1205).

možné pouze přiznat určitá „plnění“ z této majetkové podstaty, a to v podobě (a) *ius fruendi* a (b) *ius acquirendi*, resp. (c) poměrného podílu k předmětu práv dle (a) a (b).

Právo českého obmyšleného na plnění ze svěřenského fondu má charakter relativního práva vůči svěřenskému správci,¹¹⁶ od něhož je obmyšlený oprávněn příslušné plnění požadovat. Postavení obmyšleného má patrně nicméně též (přínejmenším) kvazivěcnou povahu¹¹⁷ s účinky *erga omnes* (každý musí respektovat jeho *ius fruendi* a *ius acquirendi* z majetku svěřenského fondu).¹¹⁸ *Ius fruendi* a *ius acquirendi* odpovídají oprávnění, které je právním chováním ve smyslu *dare* svěřenského správce. Svěřenský správce je povinován *dát* (poskytnout, vydat) obmyšlenému (a) plody a užitky (nebo podíl na nich), resp. (b) část nebo celek majetkové podstaty svěřenského fondu.

Byť obmyšlený nemá *right in the trust* a vztah k majetkové podstatě svěřenského fondu připodobnitelný k *beneficial interest* (tj. majetkový – dle *equity* vlastnický – podíl k majetku v *trustu*), který by se projevoval vlastnictvím určitého „podílu“ či „jednotky“, náleží mu určité (ekonomické) výhody plynoucí ze správy majetku ve svěřenském fondu. *Ius fruendi* se vztahuje přímo k výnosové složce majetku ve svěřenském fondu. *Ius acquirendi* pak staví obmyšleného do postavení faktického vlastníka *in spe* části nebo celku majetkové podstaty svěřenského fondu.

5.2 SROVNÁNÍ S PODÍLOVÝMI FONDY

Právní vztah obmyšlených k majetkové podstatě svěřenského fondu je zákonem opticky nastaven podstatně jinak než u podílníků podílových fondů. Podílníci jsou formálně poměrnými vlastníky majetku v podílovém fondu podle hodnoty jimi vlastněných podílových listů. Obmyšlení naproti tomu k majetkové podstatě ani formálně vlastnické právo nemají. Podílníci jsou však natolik omezeni ve svých spoluvlastnických právech, že ta jsou spíše jen formální, ryze nominální.

Shodné znaky lze v návaznosti na to nalézt v postavení „správců“ svěřenských a podílových fondů. Svěřenský správce, resp. obhospodařovatel totiž *vykonávají* vlastnická práva k majetku v těchto fondech. Obmyšleným, kteří vlastnické právo k majetkové podstatě svěřenského fondu nemají ani formálně, i podílníkům, jež jsou naopak formálně vlastníky majetku v podílovém fondu, může náležet právo na výnosovou složku tohoto majetku, případně právo na vydání majetku při ukončení správy (ve fyzické podobě u svěřenských fondů či pouze v peněžní formě v případě podílových fondů). V tomto ohledu se již jeví být pozice obmyšlených svěřenských fondů a podílníků podílových fondů velmi podobná.

Jak obmyšleným, tak podílníkům totiž fakticky náleží pouze určité (ekonomické) výhody plynoucí ze správy fondovního majetku, s nímž nemohou nikterak disponovat. Tyto ekonomické výhody jsou přitom v podstatě identické. S podílovým listem může být spojeno zejména (i) právo na podíl na zisku a (ii) právo na likvidačním zůstatku.¹¹⁹

¹¹⁶ SVEJKOVSKÝ, J. – MAREK, R. a kol., c. d., s. 459–460; podobně též SPÁČIL a kol., c. d., s. 1205.

¹¹⁷ SVEJKOVSKÝ, J. – MAREK, R. a kol., c. d., s. 416, s. 481.

¹¹⁸ Nelze zde opomíjet systematické zařazení právní úpravy svěřenského fondu v hlavě druhé (věcná práva) a části třetí (absolutní majetková práva) občanského zákoníku.

¹¹⁹ § 120 odst. 2 písm. a) ZISIF.

To do určité míry připomíná svěřenské (a) *ius fruendi* (ziskem lze totiž rozumět určitý výnos) a (b) *ius adquirendi* (likvidační zůstatek odpovídá zpeněženému majetku po odečtení dluhů při likvidaci podílového fondu, tj. podílníkům se vydává pouze peněžní ekvivalent majetku podílového fondu).

Do budoucna proto může být zajímavé uvažovat po vzoru podílových listů o inkorporaci práv obmyšlených do cenného papíru. Takové cenné papíry, označitelné např. po vzoru angloamerických *trust certificates*¹²⁰ jako „svěřenské certifikáty“, by sice nebyly vyjádřením určité jednotky nebo podílu na svěřenském fondu (jako je tomu u *unit trusts* a podílových fondů), mohly by se však stát novým právním institutem prohlubujícím mobilitu majetkových práv, jenž by napomohl ještě většímu (teoretickému i aplikačnímu) rozvoji tuzemského svěřenského práva. Zvláště v prostředí svěřenských fondů jako fondů investičních by takový cenný papír byl více než přínosný, neboť v období uzavření rukopisu tohoto textu¹²¹ nejsou v České republice podle seznamu vedeného ČNB žádné investiční fondy mající právní formu svěřenského fondu.¹²²

6. ZÁVĚR

Svěřenské fondy jsou novým právním institutem, na který už byla i začleňována jedna z novel občanského zákoníku. Tuzemský právní institut svěřenského fondu je spíše jen určitou inspirací angloamerickými *trusty*. Přestože je totiž základní personální schéma (zakladatel – *settlor*, svěřenský správce – *trustee*, obmyšlený – *beneficiary*) zachováno, česká právní úprava se především vyznačuje zvýšenými administrativně-právními nároky na zúčastněné osoby, což někdy v právní teorii vede k označování svěřenských fondů za kvaziprávnícké osoby nebo jejich přirovnání k fundacím. Mnohem inspirativnější a příhodnější je ovšem vztahení svěřenských fondů k právní úpravě fondů podílových. Podílové fondy jsou totiž již delší dobu upraveny v českém právním řádu a jejich ideovým základem jsou právě angloamerické *trusty* a *unit trusts*.

Z dílčího srovnání obou fondovních struktur vyplývá závěr, že pokud jde o faktický rozsah práv obmyšlených a podílníků, je možné nalézt určité spojující prvky. Obmyšleným, kteří k majetkové podstatě svěřenského fondu nemají vlastnické právo ani formálně, i podílníkům, již jsou naopak formálně vlastníky majetku v podílovém fondu, může náležet právo na výnosovou složku tohoto majetku, případně právo na vydání majetku při ukončení správy (ve fyzické podobě u svěřenských fondů či pouze v peněžní formě v případě podílových fondů). Pro další teoretické zkoumání a rozvoj svěřenských fondů v aplikační praxi proto může být velmi nosné zaobírat se možnostmi inkorporace práv obmyšlených do cenného papíru, neboť lze vysledovat jistou podobnost mezi majet-

¹²⁰ K tomuto pojmu blíže např.: RIZVI, S. A. R. – BACHA, O. I. – MIRAKHOR, A. *Public Finance and Islamic Capital Markets: Theory and Application*. Palgrave Macmillan, 2016, s. 51.

¹²¹ Prosinec 2018.

¹²² Tento seznam vede Česká národní banka podle § 597 písm. c) a § 598 ZISIF. Zmíněný nulový stav se vztahuje ke dni 1. 12. 2018. (Česká národní banka. Celkový přehled počtu subjektů ke dni 1. 12. 2018. In: *cnb.cz* [online]. 1. 12. 2018 [cit. 1. 12. 2018]. Dostupné z: https://apl.cnb.cz/apljerrsdad/JERRS.WEB24.SUBJECTS_COUNTS?p_lang=cz.)

kovými právy obmyšleného a právy, která jsou (mohou být) zakotvena v podílových listech.

Z pohledu právní teorie se tak jeví být zajímavé zkoumat spojitosti právě mezi oběma *trust-like* instituty, které jsou v českém právu přítomny, byť byly zakotveny zcela paralelně a nezávisle. Na závěr by proto bylo možné poznamenat, že zákonodárce možná poněkud zbytečně implantoval úpravu québecké *fiducie* namísto snazšího uzpůsobení v českém právu etablovaného a dobře známého podílového fondu pro potřeby svěřenského práva. Tím by bylo možné vyhnout se i některým teoreticko-právním nesrovnalostem, mezi které patří např. odosobněné vlastnictví svěřenského fondu, tedy vlastnické právo bez osoby vlastníka.

JUDr. Jakub Vojtěch
Právnická fakulta Univerzity Karlovy
vojtechj@prf.cuni.cz
ORCID 0000-0003-0636-8079